

POSTANOWIENIE Z DNIA 13 CZERWCA 2000 R.

(WZ 19/2000)

W sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016 ze zm.), wynikająca z art. 2 ust. 4 noweli z dnia 9 kwietnia 1999 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 360) kompetencja dotychczas właściwego prokuratora do „ dalszego prowadzenia ” postępowania wszczętego przed dniem wejścia w życie znowelizowanej ustawy do chwili przejęcia tego postępowania przez prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej, uprawnia nie tylko do kontynuowania postępowania przygotowawczego, lecz także – co się z tym łączy – do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w postępowaniu przed sądami po wniesieniu aktu oskarżenia.

Przewodniczący : Sędzia SN płk S. Kosmal (sprawozdawca)

Sędziowie SN : płk E. Matwijów, płk M. Buliński

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej : płk R. Szubiga

Sąd Najwyższy w sprawie Waclawa K., oskarżonego o popełnienie przestępstwa określonego w art. 26 w zw. z art. 225 § 1 k.k. z 1932 r. i innych, po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2000 r. zażalenia prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 24 maja 2000 r. o zawieszeniu postępowania karnego,-

zaskarżone postanowienie u c h y l i ł i sprawę p r z e k a z a ł Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do merytorycznego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Powołanym na wstępie postanowieniem z dnia 24 maja 2000 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w P. zawiesił postępowanie karne w sprawie Waclawa K.

twierdząc, iż nie może się ono toczyć albowiem do obecnej chwili nie powołano prokuratorów Głównej i Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, wchodzących w skład Instytutu Pamięci Narodowej, zwanych dalej prokuratorami tego Instytutu, którzy wyłącznie uprawnieni są do występowania przed sądami wojskowymi w sprawach o przestępstwo, o które oskarżono Waclawa K.

Niepowołanie wspomnianych wyżej prokuratorów stanowi zdaniem sądu długotrwałą przeszkodę natury prawnej uniemożliwiającą prowadzenie przedmiotowej sprawy.

Postanowienie to zaskarżył prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P., który powołując się na przepis art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... (Dz. U. Nr 38, poz. 360), z którego – jego zdaniem – wynika, iż prokuratorzy wojskowi w dalszym ciągu uprawnieni są do prowadzenia postępowań w sprawach, o które oskarżony został Waclaw K., domagał się na tej podstawie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Zażalenie jest zasadne. Zgodzić się bowiem trzeba ze skarżącym, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, o jakiej mowa w art. 22 § 1 k.p.k., a w konsekwencji brak jest podstaw do zawieszenia postępowania karnego.

Trafny jest zwłaszcza pogląd autora zażalenia, iż za wspomnianą wyżej przeszkodę nie można uznać niepowołania do dnia dzisiejszego prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej, o których mowa w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016).

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... (Dz. U. Nr 38, poz. 360) zawiera bowiem w art. 2 przepisy

przejściowe, z których jednoznacznie wynika, iż po wejściu w życie tej ustawy w sprawach o tzw. „zbrodnie nazistowskie i komunistyczne” wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy tejże ustawy, zaś czynności procesowe dokonane według przepisów dotychczasowych są prawnie skuteczne.

Oznacza to między innymi tyle, iż sprawy o wspomniane przestępstwa wszczęte przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... mogą być kontynuowane.

Z art. 2 ust. 3 i 4 cytowanej wyżej ustawy wynika dalej, iż prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej mogą przejmować do dalszego prowadzenia śledztwa w sprawach o wspomniane zbrodnie wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej, zaś organy procesowe prowadzące sprawę do chwili jej przejęcia przez prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej właściwe są do ich dalszego prowadzenia aż do chwili przejęcia.

Z drugiej strony, nie ulega wątpliwości, że prowadzenie spraw w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora wiąże się z jego prawem do wnoszenia aktu oskarżenia do właściwego sądu i występowania przed tym sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Prokurator właściwy do prowadzenia sprawy w postępowaniu przygotowawczym właściwy jest również do występowania w sprawie w charakterze oskarżyciela publicznego (art. 45 § 1 k.p.k.).

Możliwość występowania w takim charakterze daje mu uprawnienie do wnoszenia i popierania sporządzonego przez siebie aktu oskarżenia, a zatem i do występowania przed właściwym do rozpoznania sprawy sądem.

Odmienne rozumienie cytowanych wyżej przepisów prowadziłoby bowiem do absurdalnego założenia, iż prokurator wojskowy uprawniony byłby do kontynuowania postępowania przygotowawczego w sprawach o tzw. „zbrodnie nazistowskie i komunistyczne”, aż do sporządzenia aktu oskarżenia w tych sprawach i pozbawiony uprawnień wystąpienia w charakterze oskarżyciela publicznego na rozprawie.

Mając na uwadze, iż omawiane wyżej przepisy ustawy z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... nie zawierają uregulowań odmiennych od art. 45 k.p.k. i nie rozróżniają uprawnień prokuratora do prowadzenia postępowania przygotowawczego i do uczestniczenia w procesie w charakterze oskarżyciela publicznego, uprawniony jest pogląd, iż kompetencje innego organu do dalszego prowadzenia sprawy o zbrodnie, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. „a” ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej ... wymienione w art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... dotyczą zarówno kontynuowania postępowań przygotowawczych, jak i uczestniczenia w charakterze oskarżyciela publicznego na rozprawie do czasu przejścia tych spraw przez prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej.

Za trafnością wyrażonego wyżej poglądu przemawia dodatkowo i to, że w myśl art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 1999 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej ... prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej mogą a nie muszą przejmować do dalszego prowadzenia śledztwa w sprawach o tzw. „zbrodnie nazistowskie i komunistyczne” wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r., co oznacza iż przystąpienie prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej do tego rodzaju spraw jest fakultatywne i mogą się one toczyć dalej nawet bez ich udziału.